

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av värnpliktslagen och 1 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Enligt förslaget intas i lagen bestämmelser om de värnpliktigas undervisningsspråk och om tjänstgöringsplats enligt modersmål. Regleringen ingår för närvarande i regleringsformen, men däremot inte i den nya grundlagen.

En reglering som motsvarar den som för närvarande ingår i förordning och som gäller tillsynen över de värnpliktiga föreslås bli införd i lagen. Den så kallade blanko-straffbestämmelsen som gäller straff för underlåtenhet att iakta tillsynsbestämmelserna föreslås bli ändrad så att den motsvarar det i grundlagen angivna skrivsättet vad straffbestämmelser beträffar.

Den bestämmelse i värnpliktslagen som gäller en värnpliktigs tjänstgöring utanför finskt område på den ordinarie hemförlovningsdagen föreslås bli ändrad så att den förutom tjänstgöring ombord på fartyg gäller också annan tjänstgöring utomlands. I fråga om den bestämmelse som gäller antalet repetitionsövningsdagar föreslås en mindre ändring beträffande bl.a. längden av tiden för underofficerarnas repetitionsövningar.

Enligt förslaget ändras den reglering som

gäller den nedre åldersgränsen för beväringstjänsten så att beväringstjänsten inleds först efter att en person fyllt 18 år. Motsvarande ändring föreslås också i fråga om lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor.

Den reglering som gäller undersökning av en värnpliktigs hälsotillstånd i syfte att fastställa tjänstedugligheten föreslås bli kompletterad.

Till bestämmelserna om värnpliktsregistret fogas enligt förslaget reglering gällande tiden för förvaring av uppgifter och dessutom ändringar som närmast beror på att annan lagstiftning har ändrats.

Ny reglering som föreslås bli införd i värnpliktslagen är en bestämmelse enligt vilken en värnpliktig som tjänstgör skall iakta de föreskrifter om det yttre hos en militär som den militära enhetligheten och säkerheten i tjänstgöringen förutsätter. Enligt förslaget meddelas föreskrifterna av kommandören för försvarsmakten.

Det vore ändamålsenligt om de föreslagna lagarna trädde i kraft samtidigt som den nya grundlagen den 1 mars 2000.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge	3
1.1. Lagstiftning och praxis	3
Tjänstgöringstiden	3
Tillsynen över de värnpliktiga och bestraffningen av underlåtenhet att iaktta tillsynsbestämmelserna	4
Värnpliktsregistret	4
De värnpliktigas undervisningsspråk	5
Den värnpliktiges yttre	5
Beväringstjänst som frivillig	5
Den frivilliga militärtjänsten för kvinnor	6
Permissionerna för dem som fullgör vapenfri tjänst	6
1.2. Bedömning av nuläget	6
Tjänstgöringstiden	6
Tillsynen över de värnpliktiga och åsidosättande av tillsynsbestämmelserna	6
Värnpliktsregistret	6
Bestämmelserna om den värnpliktiges yttre i ljuset av de grundläggande fri- och rättigheterna	7
Den personliga integriteten och skyddet för privatlivet	7
Jämlikhet	8
Beväringstjänsten som frivillig	9
Den frivilliga militärtjänsten för kvinnor	10
Permissionerna för dem som fullgör vapenfri tjänst	10
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	10
3. Propositionens verkningar	10
Ekonomiska verkningar	10
4. Beredningen av propositionen	11
DETALJMOTIVERING	11
1. Lagförslag	11
1.1. Lag om ändring av värnpliktslagen	11
8 a kap. Tillsynen över värnpliktiga	13
10 kap. Särskilda bestämmelser	17
1.2. Lag om ändring av 1 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor	18
2. Ikraftträdande	19
3. Lagstiftningsordning	19
Skyddet för den personliga integriteten, offentlighetsprincipen	19
Rätten till personlig frihet	19
LAGFÖRSLAG	21
Lag om ändring av värnpliktslagen	21
Lag om ändring av 1 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor	24
BILAGA	25
Parallelltexter	25

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Tjänstgöringstiden

Med stöd av 1 § värnpliktslagen (452/1950) är varje finsk man värnpliktig för fäderneslandets och den lagliga samhällsordningens försvar. Värnpliktslagen innehåller de grundläggande bestämmelserna bl.a. om beväringstjänsten i de aktiva trupperna, repetitionsövningarna och värnpliktsregistret.

En värnpliktig hör beroende på ålder, tidigare tjänstgöring och hälsotillstånd antingen till de aktiva trupperna, reserven eller lantvärnet. Den utbildning som de värnpliktiga erhållit under värnpliktstiden upprätthålls med hjälp av repetitionsövningarna. Syftet med beväringstjänsten och repetitionsövningarna är att utbilda försvarsmaktens personal för placering i krigstida trupper samt att genom ändamålsenliga utbildningsarrangemang upprätthålla den grundläggande militära beredskapen och förmågan att vid behov höja denna.

I värnpliktslagen som trädde i kraft år 1950 fastställdes beväringarnas tjänstgöringstider till 240 och 330 dagar. På 1980-talet togs dessutom i bruk en tjänstgöringstid på 285 dagar.

Alla som utbildades för tekniska uppgifter tjänstgjorde ursprungligen 330 dagar. Enligt 54 § förordningen angående tillämpning av värnpliktslagen (63/1951, nedan värnpliktsförordningen), sådan bestämmelsen ursprungligen var formulerad, hörde till de tekniska uppgifterna bl.a. uppgiften som förare av olika slag av motorfordon, pansarvagnsförare, radiomekaniker, montör och väderleksobservatör samt uppgiften som förbindelsebåtförare.

De ovan nämnda uppgifterna vilka förutsatte en tjänstgöringstid på 285 dagar definierades som utbildningsgrens- och specialutbildningsuppgifter som krävde yrkeskunnighet. Till dem överfördes en del av de uppgifter för vilka tjänstgöringstiden dittills varit 330 dagar, t.ex. uppgiften som förare av pansrade manskapstransportfordon. Samtidigt som den ovan nämnda nya tjänstgöring-

stiden togs i bruk bestämdes genom förordning att sådana specialuppgifter som ställde de högsta kraven och för vilka tjänstgöringstiden fastställdes till 330 dagar, var bl.a. uppgifterna i pansarvagnstrupperna, skeppstjänstgöringsuppgifter inom sjöstridskrafterna och uppgifter som specialfordonsförare.

I samband med försvarsmaktens strukturförändring genomfördes de första kännbara ändringarna av beväringarnas tjänstgöringstider. Nya tjänstgöringstider blev år 1998 genom en lag om ändring av värnpliktslagen (19/1998) 180, 270 och 362 dagar, vilket innebar, att tjänstgöringstiden för den del av manskapet som utbildas den kortaste tiden blev kortare, medan den däremot blev längre för dem som utbildas till ledaruppgifter och för manskap som utbildas till sådana specialuppgifter som ställer de högsta kraven.

Enligt 54 § 2 mom. i den gällande värnpliktsförordningen (20/1998) är specialuppgifter som ställer de högsta kraven och i vilka tjänstgöringstiden är 362 dagar en del av uppgifterna vid pansartrupperna samt inom radio-, elektronik- och signalområdet och en del av uppgifterna som militärfordonsförare samt sjöstridskrafternas och luftstridskrafternas specialtjänstsuppgifter och motsvarande andra tekniskt eller i övrigt synnerligen krävande och ansvarsfulla uppgifter. Uppgifter som förutsätter speciella färdigheter och i vilka tjänstgöringstiden utgör 270 dagar är försvarsgrens-, utbildningsgrens- och specialutbildningsuppgifter som kräver yrkeskunnighet.

I 7 § värnpliktslagen ingår en bestämmelse om inkallande av värnpliktiga som hör till reserven till repetitionsövningar. Enligt den kan de som hör till manskapet inkallas för 40 dagar, underofficerare och de som har utbildats för att sköta tekniska uppgifter för 75 dagar samt de som har utbildats till instituttofficerare och till officerare för 100 dagar.

Vad beträffar den ovan avsedda regleringen gällande repetitionsövningarna har några sakliga ändringar inte gjorts vare sig i fråga om begreppen eller antalet repetitionsövningsdygn under den tid den nuvarande värnpliktslagen varit i kraft, även om lagens bestämmelse om tjänstgöringstiden har änd-

rats så som ovan beskrivits.

Bestämmelsen i 8 § 3 mom. värnpliktslagen gäller hemförlovning av en person som fullgör värnpliktstjänst i det fall att personen i fråga tjänstgör ombord på ett krigsfartyg utanför finskt vatten och fartyget återkommer till finsk hamn först efter den ordinarie hemförlovningsdagen. Enligt bestämmelsen uppskjuts hemförlovningsdagen tills fartyget har anlänt till Finland och den extra tjänstgöringstiden betraktas som repetitionsövning.

Tillsynen över de värnpliktiga och bestraffningen av underlåtenhet att iakttä tillsynsbestämmelserna

Tillsynen över de värnpliktiga avser militärmyndigheternas och de övriga tillsynsmyndigheternas åtgärder i syfte att i samarbete med de värnpliktiga som är föremål för tillsynen säkerställa, att försvarsmakten har aktuella uppgifter om den värnpliktiges vistelseort och adress samt om hans tjänsteduglighet och förändringar som skett i densamma och om omständigheter som är av betydelse med tanke på den värnpliktiges placering i de krigstida sammansättningarna. Tidsmässigt gäller tillsynen huvudsakligen tiden efter värnpliktstjänsten.

Värnpliktslagens bestämmelser är synnerligen knappa vad tillsynen beträffar. Enligt lagens 52 § utfärdas genom förordning bestämmelser om kontroll över värnpliktiga som hör till reserven och lantvärnet och om straff för åsidosättande av kontrollbestämmelserna.

Om kontrollen över värnpliktiga bestäms i 9 kap. värnpliktsförordningen. Enligt detta är de som hör till reserven, de som hör till lantvärnet och de som hör till de aktiva truppena underkastade kontroll.

Tillsynen över de värnpliktiga utövas av staben för militärlänet och av den kretskontrollant (i den föreslagna lagen *områdesövervakare*) som är underställd den. Kretskontrollant är den polismyndighet som staben för militärlänet förordnar till uppgiften efter att ha hört polisens länsledning.

Tillsynsmyndigheterna skall ha kännedom om vistelseort och personliga förhållanden i fråga om dem som står under deras tillsyn, om dessa omständigheter är av betydelse för fullgörandet av värnplikten.

Den som står under tillsyn skall för sin del se till att hans boningsort och adress är kända för tillsynsmyndigheten samt dessutom

meddela om omständigheter som väsentligt inverkar på hans duglighet för tjänst. Den värnpliktige skall också lämna tillsynsmyndigheten för tillsynen erforderliga uppgifter och besvara myndighetens skriftliga förfrågningar.

Tidigare har de värnpliktiga meddelat adressförändring direkt till militärmyndigheten eller kretskontrollanten. I praktiken förmedlas uppgifterna om adressförändringar numera också till militärmyndigheterna via befolkningsdatasystemet. Det förutsätter dock att personen i fråga gör flyttningsanmälan på fastställt sätt. Om den värnpliktige är varaktigt bosatt utomlands meddelar han en eventuell adressförändring till Finlands diplomatiska representation, som förmedlar uppgiften vidare till huvudstaben.

I 84 § värnpliktsförordningen finns en straffbestämmelse enligt vilken den som inte iakttar bestämmelserna om tillsyn eller som underlåter att göra föreskriven anmälan skall dömas till böter eller fängelse i högst tre månader för överträdelse av tillsynsbestämmelserna. Till samma straff döms enligt bestämmelsen den som underlåtit att inom fastställd tid besvara tillsynsmyndighetens förfrågan.

Värnpliktsregistret

Om värnpliktsregistret föreskrivs i 9 a kap. värnpliktslagen. Enligt lagens 42 a § för registret för förrättande av uppådd av värnpliktiga, för planering och ordnande av deras utbildning och tjänstgöring samt i syfte att skapa beredskap för mobilisation och verksamhet under undantagsförhållanden.

Enligt 42 b § värnpliktslagen antecknas i registret de person- och adressuppgifter som behövs för tillsynen över den värnpliktige samt för hans placering och planeringen av hans militära utbildning samt uppgifter om den värnpliktiges yrke, familjeförhållanden, civila och militära utbildning, hälsotillstånd och tjänstgeduglighet, om tiden och platsen för fullgörande av värnplikten samt om straff och disciplinära tillrättavisningar enligt vad som närmare bestäms genom förordning.

I 42 c § värnpliktslagen bestäms om registerförarens rätt att få uppgifter för värnpliktsregistret. Registerföraren får uppgifter bl.a. från befolkningsregistermyndigheterna enligt vad som närmare bestäms genom förordning. Enligt 12 § värnpliktsförordningen

ger befolkningsregistercentralen huvudstaben de uppgifter som behövs för upprättande av uppbådslängder i fråga om värnpliktiga som under det följande året fyller 18 år. Uppgifterna ges före kalenderårets utgång.

Enligt 87 § värnpliktsförordningen kan på det stamkort som hör till värnpliktsregistret antecknas uppgifter om en värnpliktig i fråga om namn och personbeteckning, hemort, adress och telefonnummer samt utbildning och yrke. Vidare kan antecknas uppgifter om modersmål, annat än finskt medborgarskap, religion, familjeförhållanden och körkort samt signalement.

Uppgifter om tjänstgöringen som skall registreras är uppgifterna om tjänsteduglighet och militär grad, uppgifter som gäller tjänstgöringen, tjänstgöringsstället och tjänstgöringstiden samt uppgifter om lämplighet och placering. På stamkortet kan antecknas också uppgift om påföljder som påförts vid disciplinärt förfarande och straff som är av betydelse med tanke på den värnpliktiges tjänstgöring, placering eller militära grad. På läkarbesiktningsskortet antecknas uppgifter om den värnpliktiges hälsotillstånd och de vårdåtgärder som vidtagits.

I 42 e § föreskrivs om offentligheten i fråga om de uppgifter som ingår i värnpliktsregistret och om utlämnande av uppgifter. Om utlämnande av personuppgifter föreskrivs uttömmande i paragrafen. I paragrafens 2 mom. ingår en förteckning över myndigheter till vilka uppgifter från registret kan lämnas ut. Enligt paragrafens 3 mom. kan huvudstaben dessutom lämna ut personuppgifter för vetenskaplig forskning och statistik, eller för andra godtagbara ändamål.

Värnpliktsregistret är ett omfattande register som innehåller uppgifter om alla värnpliktiga, dvs. om största delen av Finlands manliga befolkning. Numera ingår också uppgifter om kvinnor som har fullgjort eller fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor. Som av beskrivningen av registret framgår innehåller registret också uppgifter av känslig natur. Dessutom ingår där sådana uppgifter om statens säkerhet och försvaret som är sekretessbelagda.

De värnpliktigas undervisningsspråk

Om de värnpliktigas undervisningsspråk föreskrivs i 75 § 2 mom. regeringsformen. I enlighet därmed bör en värnpliktig, såvida han inte själv önskar något annat, såvitt

möjligt hänföras till ett sådant truppförband vars manskap har samma finska eller svenska modersmål som han själv, och inom truppförbandet erhålla sin undervisning på detta språk.

I 52 § 2 mom. värnpliktslagen ingår en hänvisning till nämnda bestämmelse i regeringsformen.

Militärens kommandospråk är enligt språklagen (148/1922) finska.

Den värnpliktiges yttre

Militärernas skyldighet att bära militärdräkt baserar sig på 9 b § (1045/1997) lagen om försvarsmakten (402/1974), förordningen om försvarsmaktens militärdräkter och uniformer (136/1997) samt föreskrifter på lägre nivå. Förutom i fråga om klädseln har det inte vare sig på lag- eller förordningsnivå föreskrivits om militärernas yttre, utan regleringen har ingått i försvarsmaktens reglementen, av vilka det centrala är det allmänna tjänstereglementet.

I det allmänna tjänstereglementet gäller 80 punkten iakttagandet av anvisningarna om militärdräkt och allmän snygghet. Enligt bestämmelsen i fråga är det förbjudet att när uniform används bära synliga smycken eller andra smycken som kan äventyra säkerheten. Enligt 81 punkten i reglementet skall soldatens hår vara kortklippt, rent och snyggt kammat, och skägg samt mustascher skall rakas. Kvinnornas hår skall klippas och kammasså att de inte medför olägenhet för tjänstgöringssäkerheten. I fråga om hårlängd, skägg och mustascher medger reglementet undantag under fredstid endast beträffande dem som kallas till reservens repetitionsövningar, om tjänstgöringsförhållandena inte kräver något annat.

Anvisningarna om de kvinnliga militärernas hårlängd preciserades våren 1999. Hårlängden begränsas inte som sådan, men långt hår bör vara uppfäst så att nacken är bar och håret ryms in under huvudbonaden. I uppgifter där långt hår och hårspännen medför en säkerhetsrisk vid tjänstgöringen är det möjligt att framställa krav också beträffande hårlängden.

Beväringstjänst som frivillig

Enligt 31 § värnpliktslagen kan en värnpliktig som har fyllt 17 år om han så önskar träda i beväringstjänst som frivillig. Han

skall tillstålla staben för det militärlån som saken gäller en skriftlig ansökan därom före utgången av det år när han fyller 18 år.

Arligen har 600-700 män inlett värnplikts-tjänsten som frivilliga. Av dem har ca hälften inte hunnit fylla 18 år när tjänstgöringen inletts.

Den frivilliga militärtjänsten för kvinnor

Enligt lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) kan en kvinna på ansökan antas till sådan frivillig militärtjänst som motsvarar beväringstjänsten. Förutsättning för att en kvinna skall antas till sådan tjänstgöring är enligt lagen bl.a. att sökanden har fyllt 17 men inte 30 år. Åldersgränserna motsvarar dem som i värnpliktslagen är fastställda för fullgörande av beväringstjänsten.

Permissionerna för dem som fullgör vapen-fri tjänst

Beväringarnas permissioner fastställs enligt tjänstgöringstidens längd så att beväringarna har rätt till en permissionsdag i månaden och efter att ha tjänstgjort över 6 månader till två dagar per månad. Det aktuella sättet att räkna ut permissionsdagarna togs i bruk samtidigt med reformen av tjänstgöringstiden genom en ändring av värnpliktslagen (19/1998). Beväringarnas permission fastställs enligt 5 och 16 § värnpliktslagen.

När beväringarnas tjänstgöringstider reformerades förblev tjänstgöringstiden för dem som tjänstgör som vapenfria densamma som förut och är enligt 36 b § värnpliktslagen 330 dagar. De vapenfria tjänstepliktiga har enligt det ovan beskrivna beräkningssättet rätt till 16 dagar personlig permission. Det nya beräkningssättet har inte påverkat antalet permissionsdagar för de vapenfria. I värnpliktslagen ingår dock inte någon uttrycklig bestämmelse om de vapenfrias permissioner.

1.2. Bedömning av nuläget

Tjänstgöringstiden

Värnpliktslagens 7 § 1 mom., i vilket föreskrivs om maximiantalet repetitionsövningsdagar, motsvarar inte vad terminologin beträffar bestämmelsen om tjänstgöringstid i lagens 5 §. Oklarhet har i viss mån uppstått när det gällt tillämpningen av bestämmelsen till den del det där bestäms att maximian-

talet repetitionsdagar för dem som har utbildats för att sköta tekniska uppgifter skall vara 75 dagar.

När värnpliktslagen stiftades avsågs med dem som utbildats för att sköta tekniska uppgifter alla de värnpliktiga som hörde till manskapet och vilkas tjänstgöringstid var längre än 240 dagar, dvs. de som tjänstgjorde 330 dagar. Uppgiftens tekniska natur var vid den tidpunkten ett kriterium enligt vilket tjänstgöringstiden och repetitionsövningstiden fastställdes. Genom den ändring av värnpliktslagen som trädde i kraft år 1989 (1169/1988) ersattes begreppet teknisk uppgift i lagens 5 § med begreppen sådana uppgifter inom manskapet som förutsätter speciella färdigheter och sådana specialuppgifter inom manskapet som ställer de högsta kraven.

Den bestämmelse genom vilken repetitionsövningarnas maximilängd för dem som tjänstgör i tekniska uppgifter fastställdes till 75 dagar kan anses avse också den övervägande delen av de uppgifter för vilka tjänstgöringstiden år 1989 fastställdes till 285 dagar, och till vilka överfördes en del av de tekniska och andra uppgifter i vilka tjänstgöringen tidigare omfattade 330 dagar. Samma tolkning är motiverad i fråga om de uppgifter i vilka tjänstgöringen nu omfattar 270 dagar.

Enligt den gällande lagens 7 § jämställs underofficerarna vad maximiantalet repetitionsövningsdagar beträffar med dem som har utbildats för att sköta tekniska uppgifter. Det vore ändamålsenligare att jämställa dem med det övriga befälet. Maximiantalet repetitionsövningsdagar skulle då vara 100 i stället för 75.

Tillsynen över de värnpliktiga och åsidosättande av tillsynsbestämmelserna

Enligt 52 § värnpliktslagen skall åsidosättande av kontrollbestämmelserna som straffbart beteende fastställas i förordning. Bestämmelsen motsvarar inte de krav som Finlands grundlag ställer på en straffbestämmelse. Om handlingar vilka bestraffas som brott lika väl som om straffpåföljderna skall bestämmas i lag.

Värnpliktsregistret

Värnpliktslagens bestämmelser om värnpliktsregistret trädde i kraft år 1992. Be-

stämmelserna bereddes med beaktande av bestämmelserna i personregisterlagen (471/1997) samt den konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter som slöts av Europarådets medlemsstater år 1981 (FördrS 35-36/1992, nedan dataskyddskonventionen). I bestämmelserna har man försökt samordna å ena sidan skyddet för privatlivet och å andra sidan samhällets behov av information.

Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, nedan dataskyddsdirektivet, innehåller delvis mera detaljerade bestämmelser än dataskyddskonventionen. Personregisterlagstiftningen har genom den nya personuppgiftslagen (523/1999) justerats så att den motsvarar de krav som dataskyddsdirektivet ställer. Direktivet och personuppgiftslagen förutsätter inte några ändringar i fråga om innehållet i de gällande bestämmelserna om värnpliktsregistret.

När de gällande bestämmelserna om värnpliktsregistret granskas är det också nödvändigt att beakta, att skyddet för privatlivet har blivit en grundläggande fri- och rättighet med stöd av grundlagsreformen och att om skydd för personuppgifter enligt 10 § 1 mom. grundlagen skall bestämmas närmare genom lag. Enligt grundlagsutskottets betänkande är, med tanke på den bestämmelse om de grundläggande fri- och rättigheterna som gäller skyddet för personuppgifter, viktiga föremål för reglering åtminstone registreringens syfte, innehållet i de personuppgifter som skall registreras, de tillåtna användningsändamålen inklusive uppgifternas tillförlitlighet och tiden för förvaring av uppgifter i personregistret (GrUB 14/1998 rd). Den gällande lagen innehåller inte någon bestämmelse om tiden för förvaring och regleringen motsvarar sålunda inte de krav på regleringen som ställs i grundlagsutskottets betänkande.

Också rätten att ta del av offentliga handlingar och upptagningar är enligt 12 § 2 mom. grundlagen en grundläggande fri- och rättighet som tillkommer envar. Offentligheten kan dock av tvingande skäl begränsas genom lag. Bestämmelsen om den grundläggande fri- och rättigheten i fråga förutsätter inte ändring av bestämmelserna om värnpliktsregistret.

Det är nödvändigt att till bestämmelserna

om värnpliktsregistret foga reglering som gäller förvaringstiden för uppgifterna. Utöver justering av laghänvisningarna måste vissa andra justeringar göras.

Bestämmelserna om den värnpliktiges yttre i ljuset av de grundläggande fri- och rättigheterna

En fråga som varit aktuell den senaste tiden är om det allmänna tjänstereglementets krav beträffande soldatens hårlängd kränker de grundläggande fri- och rättigheterna i fråga om den personliga integriteten och skyddet för privatlivet, och om olikheterna beträffande kraven på hårlängd när det gäller dels beväringar, dels kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst kränker jämlikhetsprincipen eller jämställdheten mellan män och kvinnor. Frågan har behandlats bl.a. i ett klagomål hos riksdagens justitieombudsman, i vilket justitieombudsmannen har meddelat avgörande (Dnr 58/4/99) den 23 juni 1999.

Justitieombudsmannen ansåg i sitt avgörande, att det allmänna tjänstereglementets bestämmelser om klädsel och snygghet eller de på grundval därav meddelade närmare anvisningarna inte som helhet kränker de grundläggande fri- och rättigheterna gällande skyddet för privatlivet och inte heller jämlikheten mellan könen eller jämställdheten mellan män och kvinnor. Justitieombudsmannen har i motiveringen till sitt avgörande anfört bl.a. följande synpunkter.

Den personliga integriteten och skyddet för privatlivet

Enligt 7 § Finlands grundlag har alla rätt till personlig integritet, som inte får kränkas godtyckligt eller utan laglig grund. Rätten till personlig integritet utgör ett skydd mot behandling som kränker människovärdet och som innebär ett intrång riktat mot en persons fysiska frihet utan dennes samtycke. Med stöd av 10 § grundlagen tryggas också vars och ens privatliv, vartill hänförs bl.a. en persons rätt att bestämma över sig själv och sin kropp.

Enligt 22 § grundlagen skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Enligt 23 § grundlagen har militärerna förutom under undantagsförhållanden samma grundläggande fri- och rättigheter som alla andra medborgare.

Om de grundläggande fri- och rättigheter-
na ur militärernas synpunkt anför riksdagens
justitieombudsman i det ovan nämnda av-
görandet bl.a., att individens faktiska möjlig-
heter att till fullo bli delaktig av de friheter
som medborgaren normalt åtnjuter likväl
begränsas när individen underordnar sig sol-
datrollen. Fullgörandet av värnplikten som
beväring i de aktiva trupperna innebär be-
tydande begränsningar när det gäller den
unge mannens möjligheter att annars orga-
nisera sitt privatliv. Om själva värnplikten
och det sätt på vilket den fullgörs är före-
skrivet på lagnivå. De faktiska begränsning-
ar av friheten som beväringstjänsten medför
är däremot inte i detalj reglerade i lag. De
anses dock till stor del bero på den militära
tjänstgöringens natur. Ett snyggt och enhet-
ligt yttre hör till den militära trupps kän-
netecken i nästan alla kulturer. Definitioner-
na av snygghet och vad som är militäriskt är
dock bundet till kulturen.

Det är enligt justitieombudsmannen pro-
blematiskt att granska frågan om soldatens
hårlängd fristående från övriga anvisning-
ar som gäller soldatens yttre. Enligt honom
är det snarare skäl att fråga, om anvisning-
arna gällande soldatens yttre och rådande
praxis som helhet kränker individens män-
niskovärde eller om de ingriper i den per-
sonliga integriteten eller skyddet för privat-
livet i högre grad än vad som oundvikligen
följer redan av den militära tjänstgöringens
natur.

Justitieombudsmannen besvarar frågan ne-
kande och anser att de krav som nuförtiden
ställs på soldatens klädsel och snygghet inte
väsentligt skiljer sig från de normer som är
förhärskande i vårt samhälle. Detta gäller
också hårlängden.

Justitieombudsmannen anför som sin upp-
fattning, att föreskrifterna i det allmänna
tjänstreglementet inte strider mot de be-
stämmelser om grundläggande fri- och rät-
tigheter med stöd av vilka individens män-
niskovärde, den personliga integriteten eller
skyddet för privatlivet tryggas, med beaktan-
de av den militära tjänstgöringens natur och
de därav följande oundvikliga begränsning-
arna av friheten. Om de ofrånkomliga fri-
hetsbegränsningarna bör dock enligt justitie-
ombudsmannens uppfattning framdeles be-
stämmas genom lag.

De gällande bestämmelserna om beväring-
arnas yttre och särskilt om hårlängden stri-
der inte mot de i grundlagen tryggade

grundläggande fri- och rättigheterna. Regle-
ringen av saken är dock inte till alla delar
tillräcklig. Det är sålunda nödvändigt att
bestämma om saken också på lagnivå.

Jämlikhet

Enligt 6 § grundlagen är alla lika inför
lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbe-
handlas på grund av kön eller av någon an-
nan orsak som gäller hans eller hennes per-
son. Enligt bestämmelsen skall jämställdhe-
ten mellan könen främjas i samhällelig verk-
samhet samt i arbetslivet enligt vad som
närmare bestäms genom lag.

Syftet med lagen om jämställdhet mellan
kvinnor och män (609/1986, nedan jäm-
ställdhetslagen) är att hindra diskriminering
på grund av kön och främja jämställdheten
mellan kvinnor och män samt att i detta syf-
te förbättra kvinnans ställning i synnerhet i
arbetslivet.

Enligt 9 § 4 punkten jämställdhetslagen
skall som i lagen nämnd diskriminering inte
anses förfarande som grundar sig på en plan
och som går ut på att ändamålet med lagen
skall fyllas i praktiken.

Jämställdhetsombudsmannen har den 1
april 1997 gett sitt utlåtande (nr 26/51/95) i
frågan, om män som fullgör beväringstjän-
sten diskrimineras på ett sätt som förbjuds i
jämställdhetslagen när kvinnor som fullgör
frivillig militärtjänst kan bestämma om län-
gden på sitt hår och om sin frisyra medan be-
väringarna inte kan göra det.

Den omständigheten att militärtjänsten för
kvinnor är frivillig medför enligt jämställd-
hetsombudsmannen inte som sådan rätt att
behandla kvinnor och män, på olika sätt när
de fullgör militärtjänsten. Å andra sidan bör
beaktas, att syftet med kvinnornas militär-
tjänst för sin del är att förbättra kvinnornas
möjligheter att söka sig till uppgifter inom
försvaret. Det kan sålunda jämföras med ett
sådant i 9 § 4 punkten jämställdhetslagen
avsett förfarande som grundar sig på en plan
och som motsvarar lagens avsikt att förbättra
kvinnornas ställning särskilt i arbetslivet.
Särbehandling som gynnar kvinnor anses
vara tillåten om den med tiden tjänar jäm-
ställdhetslagens syfte.

Jämställdhetsombudsmannen har ansett, att
olikheterna i fråga om de bestämmelser som
gäller kvinnornas och männens hårlängd inte
som sådana kan anses stå i motsättning till
jämställdhetslagens förbud mot diskrimine-

ring, eftersom det är fråga om en positiv särbehandling som tjänar jämställdhetslagens syfte. Jämställdhetslagens syfte är inte att förhindra att de olika könen behandlas på olika sätt, utan att hindra ogynnsam eller orättvis behandling.

I sitt ovan nämnda avgörande gällande klagomålet konstaterar justitieombudsmannen att han inte är övertygad om att olikheten vad anvisningarna om dels de kvinnliga och dels de manliga militärernas yttre beträffar i egentlig mening bör anses gynna kvinnorna ens i bemärkelsen positiv särbehandling. När den eventuella orättvisan i de olika sätten att behandla män och kvinnor bedöms bör anvisningarna om soldatens yttre beaktas i sin helhet. Inte heller i detta fall är det meningsfullt att granska frågan om hårlängden separat från de övriga anvisningarna.

Justitieombudsmannen konstaterar vidare, att de gällande anvisningarna ger kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst i någon mån större valfrihet än beväringarna vad hårlängden beträffar. Skillnaden är likväl inte i praktiken stor, när man beaktar att också de kvinnliga soldaterna bör ha håret uppfäst på huvudet på så sätt att nacken är bar och att håret ryms in under huvudbonaden. På grund av en uppgifts speciella natur måste det vara möjligt att kunna begränsa också de kvinnliga soldaternas hårlängd. Justitieombudsmannen framhåller också, att kvinnorna när de anpassar sig till soldatens roll måste underkasta sig större begränsningar av friheten vad utseendet beträffar än männen, eftersom redan soldatens utstyrsel representerar den manliga klädkulturen. Den större valfriheten i fråga om hårlängden kompenseras dessa extra begränsningar.

Justitieombudsmannen anser det värt att beakta också att den större valfriheten vad håret beträffar är ägnad att sänka tröskeln för kvinnorna när det gäller att ansöka om frivillig militärtjänst. Detta främjar för sin del förverkligandet av syftet med den frivilliga militärtjänsten för kvinnor, dvs. kvinnornas möjligheter att få sköta uppgifter inom försvaret. I sista hand är det fråga om att förbättra kvinnornas ställning i arbetslivet. I detta avseende kan de särskilda anvisningarna om de kvinnliga soldaternas hårlängd anses höra till den positiva särbehandling som kvinnornas frivilliga militärtjänst som helhet representerar.

Riksdagens justitieombudsman anser, att det allmänna tjänstereglementets bestämmel-

ser om klädsel och snygghet och de med stöd därav meddelade detaljerade bestämmelserna inte kränker jämlikheten mellan könen eller jämställdheten mellan kvinnor och män.

Med hänvisning till det som nämnts ovan kan konstateras, att de gällande bestämmelser som ställer olika krav på hårlängden dels för beväringarna och dels för kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst inte som sådana kränker jämlikhetsprincipen eller jämställdheten mellan kvinnor och män.

Beväringstjänsten som frivillig

Möjligheten att fullgöra beväringstjänsten som frivillig är ur den värnpliktiges synpunkt ett smidigt sätt att träda i tjänst tidigare än de jämnåriga när det t.ex. på grund av studier eller andra orsaker är ändamålsenligt. Ur försvarsmaktens synpunkt är saken av ringa betydelse.

Konventionen om barnets rättigheter (FördrS 59-60/1991) definierar var och en som är under 18 år som barn. Konventionen om barnets rättigheter sattes i kraft i Finland genom lag 1129/1991 och förordning 1130/1991. Enligt konventionens 38 artikel förbinder sig konventionsstaterna att respektera de regler i internationell humanitär rätt som är tillämpliga på dem i väpnade konflikter och som är relevanta för barnet, samt att säkerställa respekten för dessa regler. Enligt punkt 3 i artikeln skall konventionsstaterna avstå från att rekrytera en person som inte har uppnått 15 års ålder till sina väpnade styrkor, och när rekrytering sker bland personer som fyllt 15 men inte 18 år skall konventionsstaterna sträva efter att ge förtur åt dem som är äldst.

Som bäst utarbetas ett tilläggsprotokoll till konventionen om barnets rättigheter, enligt vilket den ovan nämnda åldersgränsen på 15 år för barns deltagande i väpnade uppgifter föreslås bli höjd till 18 år. Finland har i den arbetsgrupp som bereder tilläggsprotokollet gett sitt stöd till att åldersgränsen i alla fall bör vara 18 år.

Den bestämmelse i värnpliktslagen enligt vilken det är möjligt att som frivillig inleda värnpliktstjänsten redan som 17-åring har ansetts vara svår att samordna med de ovan nämnda nya konventionsbestämmelserna om barnets rättigheter.

Den frivilliga militärtjänsten för kvinnor

Så som ovan i avsnittet om den frivilliga beväringstjänsten konstateras rimmar möjligheten att inleda militärtjänsten redan som 17-åring illa med konventionsbestämmelserna om barnets rättigheter.

Permissionerna för dem som fullgör vapenfri tjänst

Rätten till permission för dem som fullgör vapenfri tjänst fastställs enligt samma principer som i fråga om andra värnpliktiga. Regleringen är dock till denna del bristfällig, eftersom någon uttrycklig bestämmelse om saken inte ingår i värnpliktslagen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Propositionens syfte är att avhjälpa vissa brister som gäller den nuvarande regleringens författningsnivå och att justera värnpliktslagen till den del det är nödvändigt på grund av att annan lagstiftning har ändrats samt att göra andra justeringar.

Enligt förslaget överförs straffbestämmelsen gällande bestraffningen av underlåtenhet att iakttä tillsynsbestämmelserna i sin helhet till lagnivå på det sätt som 8 § grundlagen förutsätter. Straffbestämmelsen formuleras så detaljerat att all verksamhet som är straffbar framgår av lagen. Samtidigt föreslås att i lagen intas bestämmelser om tillsynen över de värnpliktiga.

Den reglering som gäller beväringens yttre och som för närvarande delvis ingår endast i reglementen föreslås bli kompletterad så, att i lagen intas en bestämmelse om saken enligt vilken det yttre hos en värnpliktig som tjänstgör måste motsvara de krav som föranleds av den militära enhetligheten och säkerheten i tjänstgöringen. Kommendören för försvarsmakten föreslås ha befogenhet att meddela föreskrifter om militärpersonernas yttre. Eftersom bestämmelser som gäller en persons yttre har samband också med den personliga friheten, vilken är skyddad som en grundläggande fri- och rättighet, bör om saken bestämmas på lagnivå.

Enligt förslaget intas i värnpliktslagen den för närvarande i regeringsformen ingående bestämmelsen om den värnpliktiges undervisningsspråk och om fastställande av tjänstgöringsplats på grundval av modersmålet.

Bestämmelsen om antalet repetitionsövningsdygn föreslås bli justerad så, att den vad begreppen beträffar motsvarar värnpliktslagens bestämmelser om tjänstgöringstid.

På grund av den ökade internationella verksamheten föreslås att den bestämmelse i värnpliktslagen som gäller en värnpliktigs tjänstgöring utanför finskt område på den ordinarie hemförlovningsdagen bli justerad så, att den gäller förutom tjänstgöring ombord på fartyg också eventuell annan tjänstgöring utomlands. Hemförlovningsstidpunkten flyttas så att den infaller efter att personen i fråga har återvänt till Finland.

Enligt förslaget slopas möjligheten för en person som är under 18 år att fullgöra värnpliktstjänsten som frivillig, eftersom förfarandet inte överensstämmer med det tilläggsprotokoll till konventionen om barnets rättigheter vilket som bäst utarbetas. Motsvarande åldersgräns föreslås ingå i lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor.

Den reglering som gäller antalet permissionsdagar som beviljas en värnpliktig föreslås bli kompletterad så, att den gäller också dem som fullgör vapenfri tjänst.

Till bestämmelserna om värnpliktsregistret föreslås reglering som gäller förvaringstiden för uppgifterna. Dessutom föreslås vissa justeringar som närmast föranleds av att annan lagstiftning ändras.

Regleringen gällande undersökning av en värnpliktigs hälsotillstånd i syfte att fastställa tjänstedugligheten föreslås bli kompletterad genom en allmän bestämmelse om saken, vilket för närvarande saknas i lagen. Enligt den föreslagna lagen kan en värnpliktig förordnas att genomgå undersökning av läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälsovården i syfte att fastställa den värnpliktiges hälsotillstånd.

Det vore ändamålsänligt om de föreslagna lagarna trädde i kraft den 1 mars 2000, dvs. samtidigt som den nya grundlagen.

3. Propositionens verkningar

Ekonomiska verkningar

Den föreslagna bestämmelsen i 7 § värnpliktslagen innebär, att en underofficer kan inkallas till repetitionsövningar för 100 dagar i stället för de nuvarande 75 dagarna. Den föreslagna ändringen har inte i praktiken några ekonomiska verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteärendet vid försvarsministeriet. Skriftliga utlåtanden om ärendet har erhållits från utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeri-

et, arbetsministeriet, huvudstaben, gränsbevakningsväsendet och Beväringförbundet rf. Också Riksarkivet och Krigsarkivet har hörts i ärendet. Justitieministeriet har deltagit i beredningen av ärendet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om ändring av värnpliktslagen

7 §. Enligt förslaget justeras bestämmelsen om repetitionsövningar så att det vad begreppen beträffar svarar mot värnpliktslagens bestämmelser om tjänstgöringstiden. Den maximitid för vilken en underofficer kan inkallas till repetitionsövningar föreslås bli ändrad från 75 dagar till 100 dagar.

Som ovan i den allmänna motiveringen konstateras kan de som utbildas för tekniska uppgifter enligt den nuvarande 7 § kallas till repetitionsövningar för en tid av sammanlagt 75 dagar. Ursprungligen har med dem som utbildas för tekniska uppgifter avsetts sådana medlemmar av manskapet som tjänstgör 330 dagar, såsom chaufförerna. I 5 § där tjänstgöringstiden regleras har begreppet tekniska uppgifter sedermera omformulerats så att det är fråga om sådana uppgifter inom manskapet som förutsätter speciella färdigheter och uppgifter som ställer de högsta kraven. Den nu aktuella bestämmelsen om repetitionsövningstiderna har dock inte tidigare justerats till denna del.

För tydlighetens skull föreslås att paragrafens 1 mom. justeras så att den motsvarar terminologin i 5 § på så sätt, att den repetitionsövningstid som omfattar 75 dagar gäller dem som utbildas till sådana uppgifter inom manskapet som förutsätter speciella färdigheter eller till sådana specialuppgifter inom manskapet som ställer de högsta kraven.

Dessutom föreslås att underofficeren i bestämmelsen jämföras med det övriga befälet, dvs. med institutofficerarna och officerarna så, att underofficeren kan kallas till repetitionsövningar för en tid om 100 dagar i stället för 75 dagar som för närvarande. På samma sätt som i fråga om det övriga befä-

let hör underofficeren till reserven till utgången av det år under vilket han fyller 60 år, varför den tid under vars förlopp repetitionsövningsdagarna hopsamlas är lika lång som för det övriga befälet.

Utbildningen kan med stöd av den föreslagna bestämmelsen göras ändamålsenligare än hittills på så sätt att en viss person kan inkallas till en övning för att fungera i en viss uppgift. När det gäller t.ex. de personer vars uppgift är att ställa upp trupperna anländer personerna i fråga till övningarna några dagar före de egentliga övningstrupperna. Därför har det antal repetitionsövningsdagar som anges i den nuvarande bestämmelsen visat sig vara otillräckligt i fråga om vissa värnpliktiga som redan en längre tid varit i reserven.

8 §. Bestämmelsen enligt vilken hemförlovningsdagen kan uppskjutas om den värnpliktige tjänstgör utomlands på sin ordinarie hemförlovningsdag föreslås bli justerad så, att den gäller förutom tjänstgöring ombord på krigsfartyg också annan tjänstgöring utomlands.

Den internationella verksamheten har under de senaste åren ökat också inom försvarsmakten. Enligt 3 a § 2 mom. värnpliktslagen kan sådan militär grundutbildning som deltagandet i internationell krishantering och fredsbevarande verksamhet förutsätter ges de värnpliktiga som frivilligt söker sig till utbildning av beredskapstrupper vilka är avsedda för sådana uppdrag. Enligt bestämmelsen kan utbildningen kortvarigt anordnas också utomlands.

Finländska enheter i vilka även beväringar ingått har deltagit i övningar som hänför sig till programmet för fredsbevarande verksamhet bl.a. i Norge och Danmark. Tidsmässigt har övningarna inplacerats i slutet av beväringarnas tjänstgöringstid. Övningstrupperna

har i regel med sig sina egna transportfordon och övrig materiel som behövs för övningen. Transporten av denna materiel kräver specialarrangemang. Eftersom beväringarna deltar i övningarna i slutet av sin tjänstgöringstid kan en oförutsedd händelse fördröja återkomsten till Finland t.o.m så att beväringarna inte kan hemförlovas på den ordinarie hemförlovningsdagen. I det fall att ersättande transporter inte genast finns att tillgå eller medför oproportionerligt stora kostnader är det ändamålsenligt att hemförlovingen av värnpliktiga som deltar i övningen kan uppskjutas så att den sker först efter det att truppen anlant till Finland. De extra tjänstgöringsdagarna föreslås härvid tillgodoräknas den värnpliktige som repetitionsövning.

Paragrafens 3 mom. förslås bli justerat så att möjligheten att uppskjuta hemförlovningsdagen gäller all tjänstgöring utomlands och inte bara tjänstgöringen ombord på krigsfartyg så som fallet är enligt den gällande bestämmelsen.

9 §. I denna paragraf föreskrivs om den tid under vilken en person hör till lantvärnet.

På grunder som framställs ovan i avsnitt 1.2 i den allmänna motiveringen där frågan om fullgörande av beväringstjänst som frivillig behandlas föreslås att bestämmelsen ändras så, att en person hör till lantvärnet först från ingången av det år under vilket han fyller 18 år. Enligt den gällande bestämmelsen hör en person till lantvärnet redan från ingången av det år under vilket han fyller 17 år.

12 §. Paragrafen föreslås bli kompletterad med en allmän bestämmelse om undersökning av den värnpliktiges hälsotillstånd i syfte att fastställa tjänstedugligheten. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan en värnpliktig förordnas att genomgå kontroll och undersökning i syfte att fastställa hälsotillståndet.

Den gällande 23 § i värnpliktslagen innehåller en bestämmelse bl.a. om skyldigheten för den som är underkastad uppbud att delta i en hälsoundersökning på förhand. Om befrielse från tjänstgöring på grund av lyte eller sjukdom föreskrivs i den nu aktuella bestämmelsen.

Eftersom lagen inte innehåller någon allmän bestämmelse om den värnpliktiges skyldighet att delta i en hälsokontroll som utförs i syfte att fastställa tjänstedugligheten, föreslås att denna brist avhjälpas genom att en bestämmelse om saken införs i paragrafens 1

mom. Kontroll och undersökning som förrättas i syfte att fastställa tjänstedugligheten föreslås kunna bli utförd av en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälsovården. Om yrkesutbildade personer inom hälsovården bestäms i lagen om yrkesutbildade personer inom sjuk- och hälsovården (559/1994). Paragrafens nuvarande 1 mom. blir samtidigt 2 mom.

Enligt 3 mom. kan närmare bestämmelser om förrättandet av kontroll eller undersökning enligt paragrafen utfärdas av statsrådet genom förordning.

Den föreslagna bestämmelsen innebär inte någon förändring i sak jämfört med nuläget, utan endast kompletterar och preciserar regleringen

16 §. Enligt förslaget införs i paragrafen reglering av rätten till permission för den som fullgör vapenfri tjänst.

I paragrafen föreskrivs om de värnpliktigas rätt till permission. Den personliga permissionen fastställs enligt tjänstgöringstidens längd så som konstateras i avsnitt 1.1 i den allmänna motiveringen (den vapenfria tjänstepliktiges permission). Den personliga permissionen beviljas utan särskilt angiven orsak. Efter den reform av tjänstgöringstiden som genomfördes år 1998 är det endast de vapenfria tjänstepliktiga som tjänstgör 330 dagar och för tjänstgöringen får 16 dagar personlig permission. Bestämmelserna om duglighetspermission och faderskapsledighet tillämpas på samma sätt på alla värnpliktiga.

Regleringen av permissionerna i fråga om den som fullgör vapenfri tjänst föreslås bli införd i paragrafens 1 mom. Förslaget innebär inte någon ändring av de vapenfria tjänstepliktigas rätt till permission, det endast kompletterar den nuvarande bristfälliga regleringen. Momentet föreslås inte bli ändrat i andra avseenden.

31 §. Denna paragraf föreslås bli ändrad så, att en värnpliktig kan träda i beväringstjänst som frivillig först efter att ha fyllt 18 år.

I den gällande bestämmelsen föreskrivs om ansökan om beväringstjänst som frivillig som sjuttonåring. Eftersom fullgörandet av värnpliktstjänst när det gäller en person som är under 18 år har stämt illa överens med de internationella rättsnormernas utveckling, för vilket redogörs i den allmänna motiveringsens avsnitt 1.2., föreslås att åldersgränsen för tjänstgöringen som frivillig höjs till 18 år. Den som önskar träda i beväringstjänst

som frivillig bör sända sin ansökan till staben för militärlänet i god tid före tidpunkten för inträde i beväringstjänst det ifrågakarande året.

8 a kap. Tillsynen över värnpliktiga

Enligt förslaget införs i lagen ett nytt kapitel, som innehåller bestämmelser om tillsynen över de värnpliktiga. Tillsynen avser systemet för kontakt och informationsutbyte mellan militärmyndigheten och den värnpliktige i frågor som gäller värnplikten, och särskilt i sådana frågor som är av betydelse för placeringen av den värnpliktige i de krigstida sammansättningarna. Det är viktigt att också kontaktuppgifterna är uppdaterade. Som i den allmänna motiveringen konstateras bestäms för närvarande om tillsynen över de värnpliktiga i huvudsak endast på förordningsnivå. Samtidigt som en straffbestämmelse gällande överträdelse av tillsynsbestämmelserna föreslås bli intagen i lagen är det nödvändigt att i lagen införa också grundläggande bestämmelser om tillsynen.

38 a §. Enligt förslaget intas definitionen av begreppet tillsyn i paragrafen.

38 b §. Enligt förslaget bestäms i paragrafen om dem som står under tillsyn samt om fastställandet av tillsynsområdet.

Enligt den gällande värnpliktsförordningens 74 § är de som hör till reserven och lantvärnet samt de aktiva trupperna underkastade kontroll. Den värnpliktige är underkastad kontroll i den kontrollkrets där han har stadigt bo och hemvist. Enligt 81 § i den gällande värnpliktsförordningen hör en värnpliktig som vistas utomlands fortfarande till det militärlän där han sist var bosatt eller, om han inte haft bo och hemvist i Finland, till Helsingfors militärlän.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen står de som hör till reserven, lantvärnet och de aktiva trupperna under tillsyn. Bestämmelsen motsvarar i sak den nuvarande regleringen.

Enligt 2 mom. fastställs tillsynsområdet enligt den i lagen om hemkommun (201/1994) avsedda hemkommunen eller folkbokföringskommunen.

En persons hemkommun är enligt 2 § lagen om hemkommun den kommun där han bor. Om undantag från den nämna huvudregeln föreskrivs också i lagen om hemkommun.

Enligt förslaget fastställs tillsynsområdet

för en utomlands bosatt finsk medborgare enligt folkbokföringskommunen. En persons folkbokföringskommun är enligt 6 a § lagen om hemkommun den kommun som senast var hans hemkommun i Finland. Om personen i fråga inte har haft hemkommun i Finland bestäms folkbokföringskommunen enligt moderns, faderns eller makens hemkommun eller folkbokföringskommun i nämnd ordning. Om varken föräldrarna eller maken då inte hade någon hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland, är folkbokföringskommunen Helsingfors.

Bestämmelsen skiljer sig från den nuvarande regleringen på så sätt, att tillsynsområdet för en person som vistas utomlands enligt förslaget är Helsingfors endast i det fall, att han inte har någon annan folkbokföringskommun i Finland.

38 c §. I denna paragraf bestäms om tillsynsmyndigheter och tillsynsområden.

Enligt den gällande värnpliktsförordningens 72 § är staben för militärlänet tillsynsmyndighet, och militärlänet underställd kretskontrollant är häradets polischef eller någon annan polisman som staben för militärlänet förordnar till uppgiften efter att ha hört polisens länsledning. Truppförbandet utövar tillsynen över de värnpliktiga som tjänstgör vid truppförbandet. Kontrollkretsar är enligt 73 § 2 mom. förordningen häradena, om inte något annat bestäms.

Tillsynen över en värnpliktig som vistas utomlands utövas enligt förordningens 81 § av närmaste finska beskickning eller konsulat.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse om att tillsynen över de värnpliktiga på samma sätt som för närvarande utövas av staben för militärlänet. Polismyndigheten föreslås vara områdesövervakare. Angående områdesövervakaren bestäms enligt förslaget närmare genom förordning som utfärdas av statsrådet. För dem som tjänstgör vid ett truppförband föreslås truppförbandet vara tillsynsmyndighet.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om områdesövervakarens tillsynsområde. Tillsynsområde är enligt förslaget i regel häradet. Alltid är häradet inte områdesövervakarens mest ändamålsenliga verksamhetsområde. Härvid kan genom en förordning som utfärdas av statsrådet bestämmas att också något annat område kan vara tillsynsområde.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om att tillsynen över en värnpliktig som vistas

utomlands handhas av Finlands ambassad, legation eller ett konsulat som förestås av en utsänd generalkonsul, en konsul eller en vicekonsul.

Den föreslagna regleringen motsvarar till sakinnehållet den reglering som ingår i den gällande förordningen.

38 d §. Enligt förslaget bestäms om anmälningsskyldigheten för dem som står under tillsyn.

Enligt den gällande värnpliktsförordningens 75 § skall den som står under tillsyn se till att hans boningsort och adress alltid är kända för staben för militärlänet. Den som vistas utomlands kan meddela sin vistelseort och adress också till närmaste finska beskickning eller konsulat.

Enligt den gällande värnpliktsförordningens 83 § skall den värnpliktige på anfordran lämna för kontrollen erforderliga upplysningar och besvara kontrollmyndighetens skriftliga förfrågningar inom fjorton dagar från förfrågningens ingång. Enligt förordningens 80 § skall han meddela militärmyndigheten också om omständigheter som inverkar på hans duglighet för tjänst.

Enligt förslaget intas i 1 mom. en bestämmelse enligt vilken den som står under tillsyn skall se till att hans boningsort, adress samt övriga kontaktuppgifter och omständigheter som inverkar på hans tjänsteduglighet är kända för den i 38 c § avsedda tillsynsmyndigheten.

Såsom ovan i den allmänna motiveringen konstateras bör försvarsmakten ha aktuella uppgifter om alla värnpliktiga. Det är viktigt med tanke på planering och arrangemang som gäller utbildningen samt placeringen i de krigstida sammansättningarna och beredskapen. Viktiga uppgifter är sådana adressuppgifter som normal kan fås från befolkningsregistersystemet, under förutsättning att flyttningsanmälan har gjorts på tillbörligt sätt. Av central betydelse är också uppgifter som gäller tjänstedugligheten. I regel är det endast den värnpliktige själv som tillställer militärmyndigheten dessa uppgifter. Endast från folkpensionsanstalten får huvudstaben med stöd av 42 c § 3 mom. värnpliktslagen uppgifter gällande den värnpliktiges tjänsteduglighet.

I syfte att säkerställa att försvarsmakten får de erforderliga uppgifterna föreslås, att i 2 mom. bestäms att den som står under tillsyn på förfrågan av tillsynsmyndigheten skall lämna denna de för tillsynen erforderli-

ga uppgifterna. Han skall också bevara tillsynsmyndighetens skriftliga förfrågan inom fjorton dagar räknat från den dag då han fick kännedom om förfrågan. Oftast hör tillsynsmyndigheternas förfrågningar samman med anordnandet av repetitionsövningarna.

Om skriftlig förfrågan och om uppfyllande av anmälningsplikten när det gäller en person som står under tillsyn bestäms enligt 3 mom. närmare genom en förordning som utfärdas av statsrådet. Genom förordning kan bestämmas t.ex. om sådana utredningar i syfte att konstatera förändringar i fråga om tjänstedugligheten som skall företas eller om anordnande av en eventuell undersökning, om tjänstedugligheten inte kan fastställas enbart på grundval av dokumentmaterial. Om läkarundersökning bestäms enligt förslaget i 12 §.

Den föreslagna regleringen motsvarar till sakinnehållet den reglering som ingår i den gällande värnpliktsförordningen.

38 e §. Enligt förslaget intas i paragrafen en bestämmelse enligt vilken genom en förordning som utfärdas av statsrådet närmare bestäms om tillsynen över de värnpliktiga och om besiktningen av de värnpliktiga vid mobilisering.

Motsvarande fullmaktsbestämmelser ingår i den gällande värnpliktslagens 52 §. Eftersom regleringen av tillsynen nu föreslås bli införd i lagen, placeras också bestämmelsen i fråga om bemyndigandet att utfärda förordning i samma sammanhang som de övriga bestämmelserna om tillsyn.

41 a §. Enligt förslaget intas i 9 kap. som gäller straffbestämmelser en ny 41 a §, i vilken ingår en straffbestämmelse som för närvarande är på förordningsnivå och som gäller brott mot tillsynsbestämmelserna.

Syftet med beväringstjänsten och repetitionsövningarna är att utbilda personal som placeras i de krigstida trupperna samt att genom ändamålsenliga utbildningsarrangemang upprätthålla den grundläggande militära beredskapen och förmågan att vid behov höja beredskapen. Det är därför synnerligen viktigt att försvarsmakten har aktuella uppgifter om alla värnpliktiga och deras vistelseort samt om saker som är av betydelse med tanke på deras placering i de krigstida trupperna.

Enligt förslaget bestäms i 38 d § om den värnpliktiges anmälningsskyldighet. Enligt bestämmelsen skall en värnpliktig som står under tillsyn se till att hans boningsort, a-

dress och övriga kontaktoppgifter samt omständigheter som inverkar på hans tjänsteduglighet är kända för militärmyndigheten och andra myndigheter som har hand om tillsynen över den värnpliktige.

Utöver de ovan avsedda adressuppgifterna skall den värnpliktige på förfrågan lämna militärmyndigheten och övriga tillsynsmyndigheter de erforderliga uppgifterna och besvara myndigheternas skriftliga förfrågningar inom 14 dagar räknat från den dag då han fick kännedom om förfrågan.

Som i den allmänna motiveringen konstateras ingår i den nuvarande värnpliktsförordningen en straffbestämmelse enligt vilken en person som underlåter att meddela militärmyndigheten om sin vistelseort eller att besvara militärmyndighetens skriftliga förfrågan skall dömas för brott mot tillsynsbestämmelserna. Straffet är böter eller fängelse i högst tre månader.

Den ovan avsedda anmälan om adressen som skall göras till militärmyndigheten har i praktiken ersatts av den i lagen om hemkommun avsedda flyttningsanmälningen, till vilken hör ett eget straffsystem. Till denna del kan en straffbestämmelse sålunda inte införas i denna lag.

I syfte att säkerställa, att militärmyndigheten får sådana uppgifter som är av betydelse med tanke på värnplikten även av den värnpliktige själv, vilket i många fall är det bästa sättet att inhämta information, har det allmänt ansetts vara nödvändigt att meddela separata bestämmelser om saken. I syfte att effektivisera förpliktelsen föreslås att i paragrafen införs en bestämmelse enligt vilken överträdelse av bestämmelsen är straffbar. En värnpliktig som avsiktligt underlåter att besvara en militärmyndighets eller en annan tillsynsmyndighets skriftliga förfrågan kan enligt den föreslagna bestämmelsen dömas till böter för *brott mot tillsynsbestämmelserna*.

Det är fråga om en handling som är jämförbar med brott mot ordningsbestämmelserna och som det är mest logiskt att hänföra till värnpliktslagen.

42 d §. I paragrafen ingår bestämmelser om sekretessbelagda uppgifter i värnpliktsregistret.

Den gällande paragrafen innehåller en hänvisning till lagen om allmänna handlingar offentlighet (83/1951) vad beträffar hemlighållandet av sådana uppgifter i värnpliktsregistret som gäller statens säkerhet eller

försvarets intresse. Eftersom lagen i fråga har ersatts med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen) föreslås att hänvisningen ändras så att den avser den sistnämnda lagen.

Enligt förslaget föreskrivs dessutom i paragrafen, att också identifieringsuppgifterna för den som antecknats i värnpliktsregistret skall hållas hemliga. Begreppet identifieringsuppgift förekommer bl.a. i befolkningsdatalagen (507/1993). Enligt lagens 4 § är identifieringsuppgifterna för personer bl.a. personbeteckning, namn, adress och hemkommun samt bostaden där. Den föreslagna bestämmelsen medför inte någon förändring i sak av nuläget.

42 e §. Enligt förslaget justeras den bestämmelse som gäller röjande av uppgifter i värnpliktsregistret så att den motsvarar offentlighetslagen. Samtidigt föreslås att rätten att lämna ut uppgifter utvidgas så att uppgifter kan lämnas ut också till gränsbevakningsmyndigheten och *områdesövervakaren* (i gällande författningstext kretskontrollanten). Till paragrafen föreslås fogad en bestämmelse om de föreskrifter som skall inbegripas i ett beslut om utlämnande av en uppgift som skall hemlighållas. Samtidigt som den nuvarande bestämmelsen i 1 mom. föreslås utgå eftersom den inte längre behövs överförs den reglering som motsvarar 2 och 3 mom. till 1 och 2 mom.

Värnpliktsregistret är ett omfattande register som innehåller uppgifter om största delen av Finlands manliga befolkning och dessutom om kvinnor som fullgör eller har fullgjort frivillig militärtjänst för kvinnor. Som i den allmänna motiveringen konstateras får också uppgifter av känslig natur införas i registret. Å andra sidan skall en del av informationen i registret vara sekretessbelagd på grunder som hänför sig till statens säkerhet och försvarets intressen. Bestämmelsen är formulerad så, att det på grundval av den är möjligt att så väl som möjligt tillgodose både skyddet av sekretessen vad den registrerade beträffar och samhällets behov att få uppgifter.

I paragrafens nuvarande 1 mom. uppräknas de uppgifter som inte är offentliga och som därför inte får uppges till en utomstående. Eftersom hemlighållandet av uppgifterna i värnpliktsregistret bestäms enligt den föreslagna 42 d paragrafen, föreslås att bestämmelsen utgår eftersom den inte längre

behövs. Paragrafens nuvarande 2 mom., som innehåller en bestämmelse om de myndigheter och ändamål till vilka värnpliktsregistrets uppgifter kan ges, blir samtidigt 1 mom.

Enligt förslaget justeras 1 mom. 2 punkten så att där vad den berörda personens rätt att få uppgifter beträffar hänvisas till offentlighetslagen.

Enligt förslaget fogas till momentets 3 punkt gränsbevakningsmyndigheterna. Desutom fogas till momentet en ny 5 punkt, enligt vilken uppgifter från värnpliktsregistret får lämnas ut också till områdesövervakaren. I den gällande bestämmelsen nämns dessa myndigheter inte uttryckligen.

Enligt 7 § lagen om gränsbevakningsväsendet (320/1999) hör till gränsbevakningsväsendets uppgifter också uppgifter som hänför sig till det militära försvaret, inklusive militärutbildning för den egna personalen och värnpliktiga som förordnas till tjänstgöring vid gränsbevakningsväsendet liksom även för kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst. För att kunna verkställa värnplikten samt anställa personal och sköta personalplaneringen behöver gränsbevakningsväsendet på samma sätt som militärmyndigheterna värnpliktsregistrets uppgifter. För att bestämmelsen om utlämnande av uppgifter från registret skall vara tillräckligt klar och skarpt avgränsad föreslås att i den föreskrivs också om gränsbevakningsmyndigheternas rätt att få uppgifterna i fråga.

Områdesövervakaren behöver information som ingår i värnpliktsregistret för de uppgifter om vilka närmare bestäms i den föreslagna lagens nya 8 a kapitel. Eftersom områdesövervakaren inte är en militär myndighet är det nödvändigt att separat föreskriva också om områdesövervakarens rätt att få sådana uppgifter från värnpliktsregistret som behövs för tillsynen över de värnpliktiga.

Enligt förslaget fogas till momentet en ny 7 punkt, som innehåller den för närvarande i 1 punkten ingående regleringen om utlämnande av uppgifter med samtycke av den registrerade

Momentet föreslås inte bli ändrat i andra avseenden.

Enligt paragrafens nuvarande 3 mom. tillämpas inte vad som bestäms i 18 a § och 20 § 2 mom. lagen om allmänna handlingars offentlighet på röjande och utgivande av personuppgifter ur värnpliktsregistret. Med stöd av bestämmelsen utesluts sålunda mi-

nisteriets rätt att av särskilda skäl lämna ut en handling vars hemlighållande ännu inte har upphört. Enligt bestämmelsen kan huvudstaben dock av särskilda skäl lämna ut uppgifter för vetenskaplig forskning och statistik eller för andra godtagbara ändamål. En reglering som motsvarar momentet överförs delvis till det föreslagna 2 mom.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om huvudstabens rätt att lämna ut uppgifter från värnpliktsregistret utöver vad som anges i paragrafens 1 mom.

Liksom även för närvarande föreslås att uppgifter från registret kan lämnas ut endast i begränsad omfattning. Det är dock ändamålsenligt att lämna ut vissa uppgifter från värnpliktsregistret t.ex. till ändamål som tjänar den frivilliga försvarsutbildningen. Detta är motiverat eftersom stödet till det frivilliga försvaret också hör till försvarsmaktens uppgifter enligt 2 § lagen om försvarsmakten (402/1974). Det skulle närmast bli fråga om de värnpliktigas namn- och adressuppgifter, som kunde lämnas ut t.ex. till den frivilliga försvarsutbildningens organisationer. Det kan vara motiverat att i enskilda fall lämna ut uppgifter från värnpliktsregistret också för andra godtagbara ändamål. Rätten att lämna ut uppgifter från värnpliktsregistret gäller enligt den föreslagna bestämmelsen dock inte sådana uppgifter som enligt offentlighetslagen skall hållas hemliga.

Som ovan konstateras kan huvudstaben enligt den gällande bestämmelsen i värnpliktslagen lämna ut också sådana personuppgifter som skall hållas hemliga när det är fråga om vetenskaplig forskning eller statistik. Eftersom angående saken bestäms i offentlighetslagen är det inte längre ändamålsenligt att inbegripa motsvarande reglering i värnpliktslagen. Enligt 28 § offentlighetslagen kan en myndighet, om inte något annat föreskrivs i lag, i enskilda fall bevilja tillstånd att ta del av en sekretessbelagd handling för vetenskaplig forskning eller statistikföring eller för ett sådant planerings- eller utredningsarbete som en myndighet utför, om det är uppenbart att de intressen som sekretessplikten är avsedd att skydda inte kränks om uppgiften lämnas ut. I 28 § 2 mom. offentlighetslagen bestäms om de föreskrifter som skall fogas till tillståndet.

I paragrafens 3 mom. föreslås reglering som preciserar bestämmelsen i 28 § 2 mom. offentlighetslagen om de föreskrifter som skall fogas till ett i 28 § 1 mom. offentlig-

hetslagen avsett tillstånd när det är fråga om utlämnande av uppgifter från värnpliktsregistret med stöd av den nämnda bestämmelsen. Till tillståndet torde enligt den föreslagna bestämmelsen fogas sådana föreskrifter som behövs för att skydda försvarets och enskilda intressen.

42 f §. Det är fråga om en ny paragraf i vilken enligt förslaget intas en sådan bestämmelse om förvaringstiden för uppgifterna i värnpliktsregistret som för närvarande saknas i lagen.

Enligt lagens 42 a § förs värnpliktsregistret för förrättande av uppådd av värnpliktiga, för planering och ordnande av deras utbildning och tjänstgöring samt i syfte att skapa beredskap för mobilisering och verksamhet under undantagsförhållanden.

Enligt lagens 6 § hör en värnpliktig till reserven till utgången av det år under vilket han fyller 50 år och enligt 9 § till lantvärnet till utgången av det år under vilket han fyller 60 år. Officerare, institutofficerare och underofficerare hör till reserven till utgången av det år då de fyller 60 år. Officerare med överstes eller kommodors eller högre militärgrad hör dock till reserven tills de helt och hållet befrias från fullgörande av värnplikt.

Enligt värnpliktslagen fortgår fullgörandet av värnplikten för alla tills de har fyllt 60 år och i fråga om vissa personer ytterligare därefter. Behovet av att bevara uppgifterna om personerna i fråga i värnpliktsregistret kvarstår under samma tid.

Enligt förslaget bestäms i paragrafens 1 mom. att uppgifterna om en person skall avföras ur registret senast ett år efter att personen i fråga inte längre hör vare sig till lantvärnet eller reserven. I registret upptas de värnpliktiga enligt födelseår som en årsklass. Eftersom det är fråga om ett stort register och behandlingen av registret vid överföring till arkivet kräver sin egen tid föreslås att uppgifterna avföras ur register som är i aktivt bruk inom förloppet av ett år efter att personen i fråga inte längre hör vare sig till lantvärnet eller reserven.

Till normal behandling av information hör också att onödiga uppgifter utplånas. Till denna del iakttas bestämmelserna i personuppgiftslagen.

Ett register av den typ som värnpliktsregistret representerar är av betydelse också efter att det inte längre är i aktiv användning. Det är viktigt t.ex. med tanke på vetenska-

plig forskning. Det är därför av största betydelse att sådana uppgifter i registret som är avsedda att förvaras varaktigt inte förstörs. För tydlighetens skull föreslås i paragrafens 2 mom. en bestämmelse med hänvisning till arkivlagen (831/1994), enligt vilken föreskrivs om handlingar som skall förvaras varaktigt.

10 kap. Särskilda bestämmelser

50 d §. Enligt förslaget införs i paragrafen en bestämmelse om det yttre hos en värnpliktig som tjänstgör och föreskrifterna där-om.

Som i den allmänna motiveringen konstateras finns det på lagnivå bestämmelser om soldatens yttre endast till den del det gäller uniformen och dess användning. I övrigt ingår regleringen i reglementena.

Enligt etablerad praxis i Finland har till militärpersonens yttre hört kortklippt hår. Den centrala motiveringen till det kortklipp- ta håret har ansetts vara, att militärerna förutom att de använder enhetliga uniformer också i övrigt vad det yttre beträffar bör svara mot den i samhället allmänt omfattade uppfattningen av militärpersonens yttre. I grunden är det fråga om att en militärperson bör inge förtroende redan genom sin yttre uppenbarelse. Också synpunkter som gäller snygghet och säkerhet är av betydelse.

Enligt förslaget intas i 1 mom. en bestämmelse enligt vilken det yttre hos en värnpliktig som tjänstgör skall uppfylla sådana krav som den militära enhetligheten och säkerheten i tjänstgöringen föranleder.

Enligt 2 mom. är kommandören för försvarsmakten behörig att meddela föreskrifter om det yttre hos en militär. Den föreslagna bestämmelsen ger rätt att meddela sådana föreskrifter som den militära enhetligheten förutsätter. Å andra sidan är det fråga om att uniformen bör användas på ett korrekt sätt, och föreskrifter borde därför också ges om hur andra klädesplagg, accessoarer och föremål än sådana som hör till uniformen skall användas tillsammans med den. Enligt vedertagen praxis får sådana plagg och föremål användas endast under förutsättning att de inte syns. Till den militära enhetligheten hör också en enhetlig frisy, vilket i fråga om män har inneburit att håret skall vara kortklippt och i fråga om kvinnor att håret, om det är långt, skall vara uppfäst. Också soldaternas frisy har dock i viss mån varierat

beroende på vad som vid olika tidpunkt allmänt ansetts vara acceptabelt.

En annan grund med stöd av vilken föreskrifter enligt förslaget kan meddelas gäller tjänstgöringsstryggheten. I många tjänstgöringsuppgifter är t.ex. örhängen en uppenbar säkerhetsrisk. Också andra smycken kan bidra till att en olyckshändelse inträffar. I vissa uppgifter kan också långt hår eller hårnålar som används för att fästa upp håret utgöra en risk.

Enligt hänvisningsbestämmelsen i 3 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor gäller den nu föreslagna bestämmelsen också dem som tjänstgör enligt den nämnda lagen.

Enligt förslaget intas för tydlighetens skull i 3 mom. en hänvisningsbestämmelse enligt vilken om militärdräkterna bestäms särskilt.

Enligt 9 b § lagen om försvarsmakten bestäms genom förordning om försvarsmaktens militärdräkter och uniformer. Närmare bestämmelser om dräkterna kan meddelas av försvarsministeriet eller, enligt vad ministeriet bestämmer, av kommandören för försvarsmakten eller huvudstaben.

Den föreslagna bestämmelsen medför inte någon ändring av nuläget utan endast kompletterar regleringen av frågan.

51 §. Bestämmelsen om betalningen av kostnaderna för förrättandet av uppstånd justeras enligt förslaget så att den inbegriper också regleringen av arvoden till centralnämnden för uppståndsärenden.

I gällande 51 § föreskrivs om utbetalningen från statens medel av ersättningen för resekostnader i fråga om den i 21 § 2 mom. värnpliktslagen avsedda uppståndsämnden samt för övriga kostnader som föranleds av förrättandet av uppstånd.

I 37 a § föreskrivs om centralnämnden för uppståndsärenden, som i egenskap av högsta rättsskipningsorgan behandlar besvär som gäller beslut i värnpliktsfrågor. Eftersom det för närvarande inte i lagen finns några bestämmelser om arvoden åt centralnämnden för värnpliktsfrågor föreslås paragrafens 1 mom. bli justerat så, att det gäller förutom uppståndsämnden också centralnämnden för uppståndsärenden. Enligt förslaget bestäms närmare om arvoden så som även för närvarande genom försvarsministeriets beslut.

I paragrafens 2 mom. föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om det arvode som skall betalas till områdesövervakaren. Om arvodet bestäms enligt förslaget huvudstaben, som även för närvarande handhar

saken.

51 a §. Enligt förslaget bestäms i denna paragraf om de värnpliktigas undervisningsspråk.

Såsom ovan i den allmänna motiveringen konstateras, ingår i 52 § värnpliktslagen vad undervisningsspråket för de värnpliktiga och det militära kommandospråket beträffar en hänvisning till regeringsformen. Eftersom det i den nya grundlagen inte finns någon bestämmelse som motsvarar den nuvarande regeringsformens 75 § 2 mom., föreslås att bestämmelsen om de värnpliktigas undervisningsspråk och det militära kommandospråket förs in i värnpliktslagen.

Enligt förslaget intas bestämmelsen i en ny paragraf, eftersom 52 §, där hänvisningen till saken för närvarande ingår, är en bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning.

Enligt den föreslagna paragrafen är den värnpliktiges undervisningsspråk finska eller svenska. En värnpliktig skall så vitt möjligt förordnas till ett truppförband vars undervisningsspråk är hans eget och han bör få sin undervisning på detta språk, om han inte själv önskar något annat. I paragrafen hänvisas vad försvarsmaktens kommandospråk beträffar dessutom till språklagen. Enligt 19 § 2 mom. språklagen är militärens kommandospråk finska.

52 §. Enligt förslaget ingår här en bestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om verkställigheten av värnpliktslagen meddelas genom en förordning som utfärdas av statsrådet.

Bestämmelsen är en reglering som innehåller värnpliktslagens ursprungliga bemyndigande att utfärda förordning. Till övriga delar föreslås regleringen bli införd i 38 e, 41 a och 51 a §.

1.2. Lag om ändring av 1 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor

1 §. Den nedre åldersgränsen för militärtjänsten föreslås bli höjd från 17 år till 18 år.

Såsom ovan i den allmänna motiveringens avsnitt 1.1. gällande den frivilliga militärtjänsten för kvinnor konstateras, kan en kvinna på ansökan antas till frivillig militärtjänst. Den nedre åldersgränsen för militärtjänsten är enligt paragrafen 17 år. I avsnitt 1.2. i den allmänna motiveringen redogörs för konventionen om barnets rättigheter och

det tillägsprotokoll vilket som bäst utarbetas och enligt vilket de som gör militärtjänst inte bör vara under 18 år. Därför föreslås även att *1 mom. 2 punkten* som gäller den nedre åldersgränsen för kvinnornas frivilliga militärtjänst justeras genom att åldersgränsen höjs till 18 år. Momentet föreslås inte bli ändrat till övriga delar.

2. Ikraftträdande

Det vore ändamålsänligt om de föreslagna lagarna trädde i kraft den 1 mars 2000, dvs. samtidigt som den nya grundlagen.

Enligt förslaget intas i lagen om ändring av värnpliktslagen en övergångsbestämmelse enligt vilken ändringen av bestämmelsen om tjänstgöringen som frivillig inte inverkar på tjänstgöringen när det gäller dem som är under 18 år och som vid lagens ikraftträdande redan tjänstgör som frivilliga eller som innan lagen har trätt i kraft på grundval av sin ansökan har förordnats till tjänstgöring som under 18 år gamla frivilliga.

I lagen om ändring av lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken på en kvinna som när lagen träder i kraft fullgör militärtjänst eller som innan lagen har trätt i kraft har förordnats till tjänstgöring skall tillämpas den bestämmelse som gällde vid ikraftträdandet vad åldersgränsen för tjänstgöringen beträffar.

3. Lagstiftningsordning

Skyddet för den personliga integriteten, offentlighetsprincipen

I 42 e § värnpliktslagen bestäms om utlämnande av uppgifter som ingår i värnpliktsregistret. Bestämmelsen hör samtidigt samman med två som grundläggande fri- och rättigheter tryggade rättsobjekt, skyddet för den personliga integriteten och offentlighetsprincipen. På saken inverkar dessutom samhällets behov av uppgifter.

Enligt 10 § 1 mom. grundlagen bestäms närmare genom lag om skydd för personuppgifter. Bestämmelsen hänvisar till behovet av att genom lagstiftning trygga individens rättsskydd och sekretesskyddet vid behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter. En central bestämmelse om saken är personuppgiftslagen, som har ersatt personregisterlagen.

I 42 e § 1 mom. i förslaget bestäms om utlämnande av personuppgifter som ingår i värnpliktsregistret. Utgångspunkten för utlämnande av uppgifter är den registrerades samtycke. Det intresse som skyddet för den personliga integriteten representerar viker dock i de fall som särskilt räknas upp i 1 mom. och i vilka sakägaren eller myndigheten har ett motiverat behov av att ta del av uppgiften. De i momentet avsedda grunderna för utlämnande av personuppgifter svarar mot de principer enligt vilka personuppgifter kan lämnas ut så som anges i personuppgiftslagen.

Enligt 12 § 2 mom. grundlagen är handlingar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte rätten att ta del av dem av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag.

Den centrala grunden enligt vilken rätten att ta del av uppgifter begränsas så som anges i 42 e § i förslaget är skyddet av den personliga integriteten. Känsliga personuppgifter lämnas ut endast för i lagen särskilt angivna ändamål. Det kan också av försvarsrelaterade orsaker vara nödvändigt att begränsa utlämnandet av uppgifter. Sålunda lämnas också andra än känsliga uppgifter ut i begränsad omfattning. Motiveringen är, att som vissa helheter kan också identifieringsuppgifterna för dem som antecknats i värnpliktsregistret användas för ändamål som skadar det militära försvaret. Å andra sidan är värnpliktsregistret inte avsett att vara en allmän informationskälla i likhet med t.ex. befolkningsdatasystemet. De i bestämmelsen föreslagna grunderna för utlämnande av personuppgifter motsvarar de i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet fastställda grunderna för utlämnande av uppgifter och rätten att ta del av en handling.

Rätten till personlig frihet

Enligt 50 d § som enligt förslaget intas i värnpliktslag är det möjligt att meddela föreskrifter om det yttre hos en värnpliktig som fullgör värnpliktstjänsten. Bestämmelsen har samband med den i 7 § grundlagen fastställda rätten till personlig frihet.

Bestämmelserna om det yttre hos dem som fullgör värnpliktstjänst baserar sig på militärtjänstgöringens natur, till vilken hänför sig ofrånkomliga begränsningar av friheten. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan föreskrifter om det yttre ges endast till den del

den militära enhetligheten eller säkerheten i tjänstgöringen förutsätter det. Det bör vara möjligt att ge en objektiv motivering till föreskrifterna. De grunder enligt vilka föreskrifter om det yttre hos en person som fullgör beväringstjänsten kan ges bör vara godtagbara med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna samt stå i överensstämmelse med kravet på proportionalitet.

Vid utarbetandet av bestämmelserna i 42 e och 50 d §, som föreslås bli intagna i värnpliktslagen, har de ifrågavarande bestämmelserna om grundläggande fri- och rättigheter och deras syfte samt de uppfattningar

om begränsningen av de grundläggande fri- och rättigheterna som anförts i grundlagsutskottets betänkande om revidering av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUB 25/1994 rd) beaktats.

Eftersom propositionen delvis hänför sig till grundlagsreformen och innehåller reglering genom vilken de grundläggande fri- och rättigheterna begränsas bör den enligt regeringens uppfattning tas upp till behandling i grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av värnpliktslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen av den 15 september 1950 (452/1950) 7 § 1 mom., 8 § 3 mom.,
9 och 12 §, 16 § 1 mom., 31, 42 d, 42 e, 51 och 52 §,
av dessa lagrum 7 § 1 mom. och 12 § sådana de lyder i lag 1260/1992, 16 § 1 mom. och
31 § sådana de lyder i lag 19/1998, 42 d och 42 e § sådana de lyder i lag 1728/1991 och
52 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 402/1974, samt
fogas till lagen ett nytt 8 a kap. samt nya 41 a, 42 f, 50 d och 51 a § som följer:

7 §

En värnpliktig som hör till reserven kan
inkallas till repetitionsövningar, den som hör
till manskapet för sammanlagt 40 dagar, den
som har utbildats till en sådan uppgift inom
manskapet som förutsätter speciella färdig-
heter eller till en sådan specialuppgift inom
manskapet som ställer de högsta kraven för
75 dagar samt den som har utbildats till
underofficer, institutofficer eller officer för
100 dagar.

8 §

En värnpliktig som vid utgången av tjänst-
göringstiden beräknad enligt denna lag
tjänstgör utanför finskt område hemförlovas
när han återvänt till finskt område. De extra
tjänstgöringsdagarna räknas den värnpliktige
till godo som repetitionsövning.

9 §

En värnpliktig som inte är i aktiv tjänst
och inte heller hör till reserven tillhör lant-
värnets från ingången av det år under vilket
han fyller 18 år till utgången av det år under
vilket han fyller 60 år.

Inom lantvärnets utgör alla de värnpliktiga
som är födda samma år en åldersklass.

12 §

En värnpliktig kan, för konstaterande av
tjänstedugligheten, förordnas att genomgå
kontroll och undersökning som utförs av
läkare eller någon annan yrkesutbildad per-
son inom hälsovården i syfte att fastställa
den värnpliktiges hälsotillstånd.

Om det vid uppstånd eller vid någon annan

besiktning framgår att en värnpliktig har ett
sådant svårt lyte, en sådan obotlig sjukdom
eller en sådan utvecklingsstörning att han
inte kan användas i tjänsten, skall han helt
och hållet befrias från fullgörande av värn-
plikt.

Närmare föreskrifter om förrättande av
kontroll eller undersökning enligt denna pa-
ragraf kan utfärdas av statsrådet genom för-
ordning.

16 §

Den som fullgör vapentjänst har rätt att
enligt den i 5 § angivna tiden för beväring-
stjänst få personlig permission under 6, 12
eller 18 dagar och den som fullgör vapenfri
tjänst att få personlig permission under 16
dagar, vilken beviljas utan särskilt angiven
orsak, samt dessutom att få faderskapsledig-
het under 6 dagar i samband med att ett eget
barn föds. Har den värnpliktige under sin
tjänstgöringstid utmärkt sig särskilt kan han,
om förhållandena medger det, få duglig-
hetspermission under sammanlagt högst 30
dagar.

31 §

Om en värnpliktig önskar träda i beväring-
stjänst som frivillig som 18-åring skall han i
god tid före tidpunkten för inträde i bevä-
ringstjänsten det ifrågasvarande året tillställa
staben för militärlänet i fråga en skriftlig
ansökan om saken.

8 a kap.

Tillsynen över värnpliktiga

38 a §

Med tillsyn avses i denna lag kontakten

mellan den värnpliktige och tillsynsmyndigheten i frågor som gäller värnplikten samt uppdateringen av värnpliktsregistrets uppgifter om den värnpliktiges boningsort samt kontaktuppgifterna och uppgifterna om tjänsteduglighet.

38 b §

Under tillsyn står de som hör till reserven, lantvärnet och de aktiva trupperna.

En värnpliktig står under tillsyn på det tillsynsområde där han har sin i lagen om hemkommun (201/1994) avsedda hemkommun eller folkbokföringskommun.

38 c §

Tillsynen över de värnpliktiga utövas av staben för militärlänet och av den polismyndighet vilken såsom områdesövervakare är underställd staben enligt vad som närmare bestäms genom en förordning som utfärdas av statsrådet. Tillsynen över de värnpliktiga som tjänstgör vid ett truppförband utövas av truppförbandet.

Områdesövervakarens tillsynsområde är häradet, om inte något annat bestäms genom en förordning som utfärdas av statsrådet.

För tillsynen över en utomlands bosatt person som står under tillsyn svarar närmaste finska ambassad, legation eller konsulat som förestås av en utsänd generalkonsul, en konsul eller en vicekonsul.

38 d §

Den som står under tillsyn skall se till att hans boningsort, adress och övriga kontaktuppgifter samt omständigheter som inverkar på hans tjänsteduglighet är kända för den i 38 c § avsedda myndigheten.

Den som står under tillsyn skall på förfrågan av tillsynsmyndigheten lämna denna de i 1 mom. avsedda uppgifterna samt besvara tillsynsmyndighetens skriftliga förfrågningar inom 14 dagar räknat från den dag då han fick kännedom om förfrågan.

Närmare föreskrifter om skriftliga förfrågningar och om lämnande av uppgifter enligt denna paragraf kan utfärdas av statsrådet genom förordning.

38 e §

Om tillsynen över de värnpliktiga samt om besiktningen av de värnpliktiga vid mobilisering bestäms närmare genom en förordning som utfärdas av statsrådet.

41 a §

En värnpliktig som avsiktligt underlåter att besvara en i 38 d § 2 mom. avsedd förfrågan döms, om strängare straff för handlingen inte har bestämts någon annanstans i lag, för brott mot tillsynsbestämmelserna till böter.

42 d §

Om hemlighållande av uppgifter i värnpliktsregistret gäller lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Också identifieringsuppgifterna för den som antecknats i värnpliktsregistret skall hållas hemliga.

42 e §

Utän hinder av tystnadsplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och 42 d § denna lag kan uppgifter ur värnpliktsregistret lämnas ut till

- 1) den registrerade själv,
- 2) den som är part enligt de grunder som anges i 11 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet,
- 3) försvarsministeriet, de militära myndigheterna och gränsbevakningsmyndigheterna, för verkställande av värnplikt samt för anställning av personal och för personalplanering,
- 4) arbetsministeriet, för verkställande av civiltjänstgöring,
- 5) områdesövervakaren, för tillsynen över de värnpliktiga,
- 6) andra myndigheter med stöd av lag, samt
- 7) med samtycke av den registrerade även till någon annan än de som avses i 2-6 punkten.

Utän hinder av vad som bestäms i 42 d § om hemlighållande av identifieringsuppgifterna för dem som antecknats i värnpliktsregistret kan huvudstaben bevilja tillstånd att ta del av uppgifterna, för den frivilliga försvarsutbildningen samt i enskilda fall även för något annat godtagbart ändamål.

När ett sådant tillstånd att ta del av en sekretessbelagd handling som avses i 28 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet beviljas skall tillståndet fogas föreskrifter som behövs för att skydda försvarets och enskilda intressen.

42 f §

Uppgifter om en person i värnpliktsregistret avförs senast ett år efter att personen i

fråga inte längre tillhör reserven eller lantvärnet.

Om förvaringen av uppgifter som har avförts från registret föreskrivs särskilt med stöd av arkivlagen (831/1994).

10 kap.

Särskilda bestämmelser

50 d §

Det yttre hos en värnpliktig som tjänstgör skall uppfylla sådana krav som den militära enhetligheten och säkerheten i tjänstgöringen föranleder.

Kommendören för försvarsmakten meddelar närmare föreskrifter om militärernas yttre.

Om militärdräkterna bestäms särskilt.

51 §

Försvarsministeriet bestämmer om betalningen ur statens medel av resekostnader, dagtraktamenten och arvoden till personer som avses i 21 § 2 mom. och 37 a § samt av övriga kostnader som föranleds av förrätandet av uppbåd.

Huvudstaben bestämmer om utbetalningen av arvode till områdesövervakaren.

51 a §

De värnpliktigas undervisningsspråk är finska eller svenska. Om den värnpliktiga inte önskar något annat skall han så vitt möjligt förordnas till ett truppförband vars undervisningsspråk är hans modersmål och han skall ges undervisning på detta språk.

Om försvarsmaktens kommandospråk bestäms i språklagen (148/1922).

52 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag meddelas genom en förordning som utfärdas av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 2000.

En värnpliktig som är under 18 år och som när denna lag träder i kraft tjänstgör som frivillig eller som innan lagen har trätt i kraft har givits förordnande att träda i tjänst som frivillig tjänstgör enligt det givna förordnandet.

2.

Lag**om ändring av 1 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 17 februari 1995 om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) 1 § 1
mom. som följer:

1 §

En kvinna kan på ansökan antas till sådan
frivillig militärtjänst som motsvarar bevä-
ringstjänsten (*militärtjänst*) enligt denna lag,
om hon vid inträde i tjänst

- 1) är finsk medborgare,
 - 2) har fyllt 18 men inte 30 år, samt
 - 3) i fråga om sin hälsa och sina övriga
personliga egenskaper är lämplig för militär-
tjänst.
-

Denna lag träder i kraft den
2000.

På en kvinna som fullgör militärtjänst när
denna lag träder i kraft eller förordnats till
militärtjänst innan lagen träder i kraft tilläm-
pas den bestämmelse om åldern för inträde i
tjänst som gäller när lagen träder i kraft.

Helsingfors den 23 december 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Försvarsminister *Jan-Erik Enestam*

1.

Lag

om ändring av värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i värnpliktslagen av den 15 september 1950 (452/1950) 7 § 1 mom., 8 § 3 mom., 9 och 12 §, 16 § 1 mom., 31, 42 d, 42 e, 51 och 52 §, av dessa lagrum 7 § 1 mom. och 12 § sådana de lyder i lag 1260/1992, 16 § 1 mom. och 31 § sådana de lyder i lag 19/1998, 42 d och 42 e § sådana de lyder i lag 1728/1991 och 52 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 402/1974, samt fogas till lagen ett nytt 8 a kap. samt nya 41 a, 42 f, 50 d och 51 a § som följer:

Gällande lydelse

7 §

Värnpliktiga som hör till reserven kan inkallas till repetitionsövningar, de som hör till manskapet för sammanlagt 40 dagar, underofficerare och de som har utbildats för att sköta tekniska uppgifter för 75 dagar samt de som har utbildats till institutofficerare och till officerare för 100 dagar.

Föreslagen lydelse

7 §

En värnpliktig som hör till reserven kan inkallas till repetitionsövningar, den som hör till manskapet för sammanlagt 40 dagar, den som har utbildats till en sådan uppgift inom manskapet som förutsätter speciella färdigheter eller till en sådan specialuppgift inom manskapet som ställer de högsta kraven för 75 dagar samt den som har utbildats till underofficer, institutofficer eller officer för 100 dagar.

8 §

Hemförlovande av manskap å krigsfartyg, som befinner sig utom finska farvatten, uppskjutes, till dess fartyget återkommit till finsk hamn. Den överskjutande tiden tillgodoräknas värnpliktig såsom övningstid i reserven.

En värnpliktig som vid utgången av tjänstgöringstiden beräknad enligt denna lag tjänstgör utanför finskt område hemförlovas när han återvänt till finskt område. De extra tjänstgöringsdagarna räknas den värnpliktige till godo som repetitionsövning.

9 §

Värnpliktig, som icke är i aktiv tjänst och ej heller tillhör reserven, tillhör lantvärnet från ingången av det år, varunder han fyller sjutton år, till utgången av det, då han uppnår en ålder av sextio år.

I lantvärnet utgöra de värnpliktige en årsklass, vilka äro födda samma år.

9 §

En värnpliktig som inte är i aktiv tjänst och inte heller hör till reserven tillhör lantvärnet från ingången av det år under vilket han fyller 18 år till utgången av det år under vilket han fyller 60 år.

Inom lantvärnet utgöra alla de värnpliktiga som är födda samma år en åldersklass.

Gällande lydelse

12 §

Om det vid uppstånd eller vid någon annan besiktning framgår att en värnpliktig har ett sådant svårt lyte, en sådan obotlig sjukdom eller en sådan utvecklingsstörning att han inte *under några omständigheter* kan användas i tjänsten, skall han helt och hållet befrias från fullgörande av värnplikt.

16 §

En värnpliktig har rätt att enligt den i 5 § angivna tiden för beväringstjänsten få personlig permission under 6, 12 eller 18 dagar, vilken beviljas utan särskilt angiven orsak, samt dessutom att få faderskapsledighet under 6 dagar i samband med att ett eget barn föds. Har han under sin tjänstgöringstid utmärkt sig särskilt kan han, om förhållandena medger det, få duglighetspermission under sammanlagt högst 30 dagar.

31 §

Om en värnpliktig som har fyllt 17 år önskar träda i beväringstjänst som frivillig skall han före utgången av det år när han fyller 18 år tillstålla staben för militärlänet en skriftlig ansökan därom.

Föreslagen lydelse

12 §

En värnpliktig kan, för konstaterande av tjänstedugligheten, förordnas att genomgå kontroll och undersökning som utförs av läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälsovården i syfte att fastställa den värnpliktiges hälsotillstånd.

Om det vid uppstånd eller vid någon annan besiktning framgår att en värnpliktig har ett sådant svårt lyte, en sådan obotlig sjukdom eller en sådan utvecklingsstörning att han inte kan användas i tjänsten, skall han helt och hållet befrias från fullgörande av värnplikt.

Närmare föreskrifter om förrättande av kontroll eller undersökning enligt denna paragraf kan utfärdas av statsrådet genom förordning.

16 §

Den som fullgör vapentjänst har rätt att enligt den i 5 § angivna tiden för beväringstjänst få personlig permission under 6, 12 eller 18 dagar och den som fullgör vapenfri tjänst att få personlig permission under 16 dagar, vilken beviljas utan särskilt angiven orsak, samt dessutom att få faderskapsledighet under 6 dagar i samband med att ett eget barn föds. Har den värnpliktige under sin tjänstgöringstid utmärkt sig särskilt kan han, om förhållandena medger det, få duglighetspermission under sammanlagt högst 30 dagar.

31 §

Om en värnpliktig önskar träda i beväringstjänst som frivillig som 18-åring skall han i god tid före tidpunkten för inträde i beväringstjänsten det ifrågavarande året tillstålla staben för militärlänet i fråga en skriftlig ansökan om saken.

8 a kap.

Tillsynen över värnpliktiga

38 a §

Med tillsyn avses i denna lag kontakten mellan den värnpliktige och tillsynsmyndigheten i frågor som gäller värnplikten samt uppdateringen av värnpliktsregistrets uppgifter om den värnpliktiges boningsort samt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kontaktuppgifterna och uppgifterna om tjänsteduglighet.

38 b §

Under tillsyn står de som hör till reserven, lantvärnet och de aktiva trupperna.

En värnpliktig står under tillsyn på det tillsynsområde där han har sin i lagen om hemkommun (201/1994) avsedda hemkommun eller folkbokföringskommun.

38 c §

Tillsynen över de värnpliktiga utövas av staben för militärlänet och av den polismyndighet vilken såsom områdesövervakare är underställd staben enligt vad som närmare bestäms genom en förordning som utfärdas av statsrådet. Tillsynen över de värnpliktiga som tjänstgör vid ett truppförband utövas av truppförbandet.

Områdesövervakarens tillsynsområde är häradet, om inte något annat bestäms genom en förordning som utfärdas av statsrådet.

För tillsynen över en utomlands bosatt person som står under tillsyn svarar närmaste finska ambassad, legation eller konsulat som förestås av en utsänd generalkonsul, en konsul eller en vicekonsul.

38 d §

Den som står under tillsyn skall se till att hans boningsort, adress och övriga kontaktuppgifter samt omständigheter som inverkar på hans tjänsteduglighet är kända för den i 38 c § avsedda myndigheten.

Den som står under tillsyn skall på förfrågan av tillsynsmyndigheten lämna denna de i 1 mom. avsedda uppgifterna samt besvara tillsynsmyndighetens skriftliga förfrågningar inom 14 dagar räknat från den dag då han fick kännedom om förfrågan.

Närmare föreskrifter om skriftliga förfrågningar och om lämnande av uppgifter enligt denna paragraf kan utfärdas av statsrådet genom förordning.

38 e §

Om tillsynen över de värnpliktiga samt om besiktningen av de värnpliktiga vid mobilisering bestäms närmare genom en förordning som utfärdas av statsrådet.

Gällande lydelse

42 d §

Om hemlighållande av sådana uppgifter i värnpliktsregistret som gäller statens säkerhet eller försvarets intresse gäller lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/51).

42 e §

Uppgifter om en i värnpliktsregistret antecknad persons hälsotillstånd, övertygelse, ekonomiska eller sociala ställning eller andra uppgifter som gäller hans personliga förhållanden får inte röjas för en utomstående.

Personuppgifter får endast ges eller lämnas ut till

- 1) den registrerade själv eller med hans skriftliga samtycke även till andra,
- 2) den som är part, i enlighet med 3 a kap. lagen om allmänna handlingars offentlighet,
- 3) försvarsministeriet och de militära myndigheterna för verkställande av värnplikt samt för anställning av personal och för personalplanering,
- 4) arbetsministeriet för verkställande av civiltjänstgöring samt till
- 5) andra myndigheter med stöd av lag.

På utlämnande och utgivande av personuppgifter ur värnpliktsregistret tillämpas inte 18 a § och 20 § 2 mom. lagen om allmänna handlingars offentlighet. Huvudstaben kan av särskilda skäl lämna ut uppgifter för vetenskaplig forskning och statistik eller för andra godtagbara ändamål, om utlämnandet uppfyller kraven enligt 19 § 1 mom. 3 punk-

Föreslagen lydelse

41 a §

En värnpliktig som avsiktligt underlåter att besvara en i 38 d § 2 mom. avsedd förfrågan döms, om strängare straff för handlingen inte har bestämts någon annanstans i lag, för brott mot tillsynsbestämmelserna till böter.

42 d §

Om hemlighållande av uppgifter i värnpliktsregistret gäller lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Också identifieringsuppgifterna för den som antecknats i värnpliktsregistret skall hållas hemliga.

42 e §

Utan hinder av tystnadsplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och 42 d § denna lag kan uppgifter ur värnpliktsregistret lämnas ut till

- 1) den registrerade själv,
 - 2) den som är part enligt de grunder som anges i 11 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet,
 - 3) försvarsministeriet, de militära myndigheterna och gränsbevakningsmyndigheterna, för verkställande av värnplikt samt för anställning av personal och för personalplanering,
 - 4) arbetsministeriet, för verkställande av civiltjänstgöring,
 - 5) områdesövervakaren, för tillsynen över de värnpliktiga,
 - 6) andra myndigheter med stöd av lag, samt
 - 7) med samtycke av den registrerade även till någon annan än de som avses i 2-6 punkten.
- Utan hinder av vad som bestäms i 42 d § om hemlighållande av identifieringsuppgifterna för dem som antecknats i värnpliktsregistret kan huvudstaben bevilja tillstånd att ta del av uppgifterna, för den frivilliga försvarsutbildningen samt i enskilda fall även för något annat godtagbart ändamål.
- När ett sådant tillstånd att ta del av en

Gällande lydelse

ten personregisterlagen (471/87).

Föreslagen lydelse

sekretessbelagd handling som avses i 28 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet beviljas skall till tillståndet fogas föreskrifter som behövs för att skydda försvarets och enskilda intressen.

42 f §

Uppgifter om en person i värnpliktsregistret avförs senast ett år efter att personen i fråga inte längre tillhör reserven eller lantvärnet.

Om förvaringen av uppgifter som har avförts från registret föreskrivs särskilt med stöd av arkivlagen (831/1994).

10 kap.

Särskilda bestämmelser

50 d §

Det yttre hos en värnpliktig som tjänstgör skall uppfylla sådana krav som den militära enhetligheten och säkerheten i tjänstgöringen föranleder.

Kommendören för försvarsmakten meddelar närmare föreskrifter om militärernas yttre.

Om militärdräkterna bestäms särskilt.

51 §

Resekostnaderna åt de av kommuns styrelse utsedda i 21 § 2 mom. omförmälda personerna ävensom övriga kostnader för uppstånds verkställande bestridas av statsverket.

51 §

Försvarsministeriet bestämmer om betalningen ur statens medel av resekostnader, dagtraktamenten och arvoden till personer som avses i 21 § 2 mom. och 37 a § samt av övriga kostnader som föranleds av förrättandet av uppstånds.

Huvudstaben bestämmer om utbetalningen av arvode till områdesövervakaren.

51 a §

De värnpliktigas undervisningsspråk är finska eller svenska. Om den värnpliktiga inte önskar något annat skall han så vitt möjligt förordnas till ett truppförband vars undervisningsspråk är hans modersmål och han skall ges undervisning på detta språk.

Om försvarsmaktens kommandospråk bestäms i språklagen (148/1922).

52 §

Närmare bestämmelser, vilka erfordras för denna lags tillämpning, så ock bestämmelser om kontroll över till reserven eller lantvärnet

52 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag meddelas genom en förordning som utfärdas av statsrådet.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

hörande värnpliktige och om straff för åsidosättande av kontrollbestämmelserna ävensom om besiktning av värnpliktige vid mobilisering utfärdas genom förordning.

Om de värnpliktiges undervisningsspråk och militärens kommandospråk, så ock om värnpliktigs förordnande till truppavdelning på grund av hans modersmål, är stadgat i regeringsformen.

*Denna lag träder i kraft den 2000.
En värnpliktig som är under 18 år och som när denna lag träder i kraft tjänstgör som frivillig eller som innan lagen har trätt i kraft har givits förordnande att träda i tjänst som frivillig tjänstgör enligt det givna förordnandet.*

2.

Lag

om ändring av 1 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 17 februari 1995 om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) 1 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §
En kvinna kan på ansökan antas till sådan frivillig militärtjänst som motsvarar beväringstjänsten (*militärtjänst*) enligt denna lag, om hon vid inträde i tjänst

- 1) är finsk medborgare,
- 2) har fyllt 17 men inte 30 år, samt
- 3) i fråga om sin hälsa och sina övriga personliga egenskaper är lämplig för militärtjänst.

Föreslagen lydelse

1 §
En kvinna kan på ansökan antas till sådan frivillig militärtjänst som motsvarar beväringstjänsten (*militärtjänst*) enligt denna lag, om hon vid inträde i tjänst

- 1) är finsk medborgare,
- 2) har fyllt 18 men inte 30 år, samt
- 3) i fråga om sin hälsa och sina övriga personliga egenskaper är lämplig för militärtjänst.

Denna lag träder i kraft den 2000.

På en kvinna som fullgör militärtjänst när denna lag träder i kraft eller förordnats till militärtjänst innan lagen träder i kraft tillämpas den bestämmelse om åldern för inträde i tjänst som gäller när lagen träder i kraft.
